

Prof. Dr. Rayegân KENDER

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Deniz Ticareti ve Sigorta Hukuku

Emekli Öğretim Üyesi

**TÜRKİYE'DE
HUSUSİ SİGORTA
HUKUKU**

**Sigorta Müessesesi
Sigorta Sözleşmesi**

İÇİNDEKİLER

ON YEDİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ.....	VII
ON ALTINCI BASKIYA ÖNSÖZ.....	IX
ON BEŞİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ.....	X
ON DÖRDÜNCÜ BASKIYA ÖNSÖZ.....	XI
ON ÜÇÜNCÜ BASKIYA ÖNSÖZ.....	XII
ON İKİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ.....	XIII
ON BİRİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ.....	XIV
ONUNCU BASKIYA ÖNSÖZ.....	XV
BİRİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ.....	XVII
İÇİNDEKİLER.....	XIX
BİBLİYOGRAFYA.....	XXVII
KISALTMALAR.....	XXXVII

Birinci Bölüm

SİGORTA, ÖNEMİ VE TARİHİ GELİŞİMİ

I. SİGORTA.....	1
II. SİGORTANIN ÖNEMİ.....	6
III. SİGORTA KONUSUNDA ULUSLARARASI KURULUŞLAR...9	
A. Uluslararası Sigorta Hukuku Derneği (AIDA).....	9
B. Avrupa Sigortalar Komitesi (C.E.A.).....	14
C. Avrupa Birliğinde Sigorta.....	16
IV. TARİHİ GELİŞİM.....	19

A. Genel Olarak.....	19
B. Türkiye’de.....	21

İkinci Bölüm

SİGORTA HUKUKU

I. KONUNUN TAYİNİ.....	25
II. KAYNAKLAR.....	26
A. Kanunlar	26
B. Cumhurbaşkanı Karar ve Genelgesi İle Bakanlar Kurulu Kararları	31
C. Yönetmelikler	32
D. Sigorta Genel Şartları.....	36
E. Mahkeme İçtihatları ve Doktrin	39

Üçüncü Bölüm

SİGORTA MÜESSESELERİ HUKUKU

I. SİGORTACILIK YAPAN MÜESSESELER.....	41
A. Genel Olarak	41
B. Türkiye’de.....	42
II. SİGORTA ŞİRKETLERİNİN BAŞKA KONUDA ÇALIŞMAMALARI.....	43
III. SİGORTA ŞİRKETLERİNİN TACİR SIFATI	45
IV. SİGORTA ŞİRKETLERİNİN KONTROLÜ	46
A. Genel Olarak	46
B. Kontrol Sistemleri.....	49
1. Aleniyet sistemi	49
2. Normatif sistem.....	49
3. Maddî (material) kontrol sistemi	50
C. Kontrol Kanunları	51
D. Türkiye’de Sigorta Şirketlerinin Kontrolü.....	52
1. Başlangıçtaki kontrol	55
a. Ruhsat	55
2. Çalışma süresi içinde kontrol.....	65
a. Sigorta şirketlerinin mükellefiyetleri	65

b.	Kontrol makamının mükellefiyetleri:	72
aa.	Sigortacılık faaliyetlerini kontrol:	72
bb.	Tarife ve Genel Şartların Kontrolü:	78
3.	Sona Ermede Kontrol:	82
a.	Sona Erme Halleri:	82
b.	Tasfiye:	89
4.	Kontrol Makamı.....	93
a.	Teşekkül tarzı ve yetkileri	93
b.	Kontrol makamının mesuliyeti	106
c.	Meslek Örgütlenmeleri.....	107
5.	Müeyyideler	117
6.	Yabancı Sigorta Şirketleri	122
7.	Sigorta fonlarının yatırımı.....	123
8.	Sigortacılık Destek Hizmetleri	126
V.	SİGORTA DENETİM HUKUKUNUN BAZI EKONOMİK HUKUK ALANLARI İLE İLİŞKİSİ.....	128
A.	Sigorta Denetim Hukuku ve Bankacılığın Denetimi.....	128
B.	Sigorta Denetim Hukuku ve Tüketicinin Korunması	129
C.	Sigorta Denetim Hukuku ve Rekabetin Korunması	135
VI.	SİGORTA ARACILARI	138
A.	Genel Olarak	138
B.	Türkiye’de.....	141
1.	Acentalar	141
2.	Brokerler.....	152
C.	Sigorta Aracılarının Kontrolü.....	155
1.	Acentalar	156
2.	Brokerler.....	162
VII.	SİGORTACILIK KANUNUNDA DÜZENLENEN SİGORTA SÖZLEŞMESİ HUKUKUNA İLİŞKİN KURUMLAR.....	166
A.	Sigorta Acenteleri İcra Komitesi.....	166
B.	Sigorta Eksperleri İcra Komitesi:	169
C.	Güvence Hesabı.....	176
D.	Sigorta Sözleşmelerinde Bilgilendirme	178

Dördüncü Bölüm
SİGORTA SÖZLEŞMESİ HUKUKU

I.	SİGORTA SÖZLEŞMESİNİN TARİFİ, AKDİ, NEVİLERİ VE TÂBİ OLDUĞU HÜKÜMLER.....	183
	A. Sigorta sözleşmesinin tarifi	183
	B. Sigorta sözleşmesinin akdi.....	191
	C. Sigorta sözleşmesinin senede bağlanması.....	203
	D. Özel sözleşme şekilleri.....	212
	1. Geçici sigorta teminatı.....	212
	2. Abonman Sigorta Sözleşmesi.....	213
	3. Birleştirilmiş sözleşmeler.....	214
	E. Sigorta sözleşmesine uygulanacak hükümler.....	215
	F. Sigorta sözleşmesinin yorumu.....	216
II.	SİGORTA SÖZLEŞMESİ YAPMA MECBURİYETİ	223
	A. Sigorta sözleşmesi yapma bakımından	223
	B. Sigorta sözleşmesinin Türkiye’de yapılması mecburiyeti.....	232
III.	SİGORTA SÖZLEŞMELERİNİN TASNİFİ.....	233
IV.	SİGORTA SÖZLEŞMESİNDE TARAFLAR ve İLGİLİLER....	247
	A. Sigortacı.....	247
	B. Sigorta ettiren	247
	C. Zarar sigortasında ilgili üçüncü şahıslar	252
	1. Sigortalı	252
	2. Sigorta edilen menfaatin değişmesi.....	255
	3. Taşınmaz ve gemi üzerinde rehinli alacaklı	256
	4. Trafik malî mesuliyet sigortasında zarar gören üçüncü kişiler.....	257
	D. Sorumluluk Sigortalarında zarar gören üçüncü kişiler.....	259
	E. Menfaat Üzerinde Sınırlamalar	260
	F. Hayat sigortasında ilgili şahıslar	262
	1. Sigortalı (riziko şahsı).....	262
	2. Lehdar (sigortadan faydalanan şahıs)	263
V.	SİGORTA SÖZLEŞMESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ.....	266
	A. Anlaşma ile	266
	B. Kanun icabı.....	266
	C. İdarî tasarruf ile	267

D. Tek taraflı irade beyanı ile	267
VI. SİGORTA SÖZLEŞMESİNİN SÜRESİ	268
A. Şekli (formel) sigorta süresi.....	268
B. Maddî (material) sigorta süresi	268
C. Teknik süre	269
D. Süreler arasındaki münasebet	269
VII. SİGORTA SÖZLEŞMESİNİN HÜKÜMLERİ	270
A. Sigorta ettirenin yükümlülükleri	270
1. Sigorta ettirenin prim ödeme borcu	271
a. Prim.....	271
b. Prim miktarının tesbiti.....	271
c. Primin ödenme zamanı	275
d. Primin ödenme yeri.....	277
e. Primin ödenme şekli.....	278
f. Prim borcunun ödenmemesinin sonuçları	280
aa. İlk primin ödenmemesi	280
bb. Sonraki primlerin ödenmemesi	282
cc. Hayat sigortalarında prim ödenmemesinin sonuçları	285
g. Prim ödeme borcunun sona ermesi	289
2. Sigorta ettirenin görevleri	290
a. Genel olarak.....	290
b. Kanunda düzenlenen görevler.....	296
aa. Sözleşme yapılırken	296
bb. Sigorta süresi içinde.....	309
cc. Rizikonun Hafiflemesi	318
dd. Rizikonun gerçekleşmesi halinde.....	319
aaa. Rizikonun gerçekleştiğini ihbar görevi	319
bbb. Bilgi verme ve araştırma yapılmasına izin verme yükümlülüğü.....	324
ccc. Zarar önleme, azaltma ve sigortacının rucü haklarını koruma yükümlülüğü	325
ee. Sair görevler	326
c. Sigorta genel şartlarında düzenlenen görevler	327
B. Sigortacının Riziko Taşıma Borcu (Sigorta Himayesi)	332
1. Genel olarak	332

2. Rizikonun tayini	332
3. Sigorta edilen riziko	334
4. Sigorta edilen rizikonun sınırlandırılması.....	337
a. İstisnalar.....	337
b. Rizikonun gerçekleştirilmesi	339
5. Siber Risk ve Sigortası.....	346
6. Sigorta himayesi	349
a. Sigorta edilen ilişki.....	349
b. Sigorta himayesinin sınırları.....	353
aa. Sigorta bedeli.....	353
bb. Sigorta zararı	354
cc. Sigorta değeri	355
7. Sigorta himyesini sınırlayan unsurların ortaya çıkardığı sigorta hukuku kavramları	358
a. Eksik Sigorta.....	358
b. Aşkın sigorta	360
c. Birden çok sigorta	363
aa. Müşterek sigorta.....	364
bb. Çifte sigorta	368
cc. Kısmî sigorta	369
8. Sigortacının ödemesi.....	370
a. Borç miktarının tayini	370
b. İlliyyet ve isbat problemleri.....	377
c. Prosedür	378
9. Zamanaşımı.....	387
10. Sigortacılıkta tahkim	388
11. Sigorta ettirenin (varsa sigortalı, lehdarın) sigorta tazminatı veya bedelini talep hakkı	396
VIII. SİGORTA SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ.....	402
IX. SİGORTACININ HALEFİYETİ.....	405
A. Halefiyyetin şartları.....	405
B. Halefiyyete müsteniden açılacak dava	410
1. Süre.....	410
2. Yetkili Mahkeme– Görevli Mahkeme.....	413
3. Talebin kapsamı	414
C. Sigorta ettirenin halefiyyeti ihlâl edici hareketleri.....	415

EKLER

EK 1: SİGORTACILIK VE ÖZEL EMEKLİLİK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMUNUN TEŞKİLAT VE GÖREVLERİ HAKKINDA CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMESİ	425
EK 2: SİGORTA ACENTELERİ YÖNETMELİĞİ	437
EK 3: SİGORTA VE REASÜRANS BROKERLERİ YÖNETMELİĞİ	449
EK 4: SİGORTA SÖZLEŞMELERİNDE BİLGİLENDİRMEYE İLİŞKİN YÖNETMELİK	457
EK 5: ZORUNLU SİGORTA TAKİBİNE İLİŞKİN YÖNETMELİK.....	463
EK 6: SİGORTACILIKTA TAHKİME İLİŞKİN YÖNETMELİK.....	467
EK 7: SİGORTACILIK DESTEK HİZMETLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK	487
EK 8: TÜKETİCİ SÖZLEŞMELERİNDEKİ HAKSIZ ŞARTLAR HAKKINDA YÖNETMELİK	491
EK 9: AVRUPA SİGORTA SÖZLEŞMESİ HUKUKU İLKELERİ (ASSHİ).....	497